

Nagy Kiril írásaiból

Canko

Cankot a hadbíróság negyven év kecskepásztorkodásra ítélte.

*

A török határon állomásoztak, húsz katona és egy vesebajos kutya. A háborúnak vagy két hete vége volt, de Ivan Sztefanov alezredes, akinek a táviratot kellett volna kézbesítenie, még Burgaszban vízbe folytotta magát, így a húsz katona és a vesebajos kutya továbbra is a török határon állomásozott. Canko a folyóparton ült, bal kezével a földet túrta. Ásott. Amikor már az egész ökle eltűnt a földben, mellénye belső zsebéből egy halott fecskét vett elő. A gödörbe fektette, két szárnyát mellézárta, majd ujjával kezdte betemetni. Maga elé énekelt, halkán, hogy csak a fecske hallja: *Én életem, miért lett végem, miért lett végem, mit vétettem, nem én vagyok, ő a hibás, nem én vagyok, valaki más...* A végén száraz homokot szórt rá, hogy nyoma se legyen, a madárnyi maradék földet pedig zsebre rakta. Piszkos ujjával benyúlt bakancsa szárába, ahonnan egy izzadságtól nedves, ceruzával írt levelet vett elő. Dűnnyögve olvasta:

Anyám, mondd meg Cvetelinának, hogy a háború kemény, és hogy az életemet kockáztatom minden nap. Körülnézett a csöndben. Habár az ellenség a nyakunkon, nem félek, mert tudom, otthon ő vár rám. Meg te, anyám, tudom, de neki ezt ne mondd. Azt is mondd, hogy megsebesültem. A karján lévő horzsolásra pillantott. És hogy mit nekem a fájdalom. Te is tudd, anyám, mit nekem.

A papír szélén egy fekete bogár mászott. Canko a lapra fújt, az lehajlott, Canko pedig akkor látta meg, hogy a bogár valójában egy fekete folt a folyó másik partján. Canko nem moccant. A folt felállt, a vízhez lépett. Canko a víztükörbe meredve ismerte fel, hogy egy kisfiú az. Egy fekete kisfiú. A bőre teljesen elnyelte a tikkadt levelek közt lövelő napsugarakat. *Anyám életére, honnan ez a szurokkölyök*, gondolta Canko, amikor az fogta magát, és a merev vízbe ugrott. Canko várt. A vízre rajzolt gyűrűk közepén három apró buborék jelent meg. Canko hirtelen egy benyúló fatörzshöz rohant és a gyerek után vetette magát. Ahogy elrugaskodott, eszébe jutott, hogy nemigen tud úszni, ezért a levegőben néhányat kalimpálva még megpróbált visszafordulni. A csobbanás egészen a táborig hallatszódott, mire öt katona és a vesebajos kutya a folyó felé kezdett rohanni. Ahogy meglátták a vízben a túlpárt felé sodródó Cankot, leakasztották vállukról puskájukat, és egyszerre célozták meg a víztükört, a kutya pedig sípólva ugatott. *Dezertőr*, kiáltották, és Canko mellett öt golyó bukott a víz alá. Canko próbálta a három buborékon tartani tekintetét, miközben karjaival repülést imitálva fröcskölte a vizet maga körül. Újratöltés, *azonnal állj meg, te áruló*, újabb öt golyó. Az egyik Canko vádlijába fúródott, át a húson, bele a csontba, amit azonnal mosni kezdett a zöldes víz. Canko jajgatását a szájába ömlő víz szakította meg, *dezertőr*, hallotta még a partról, és amikor a folyó keresztülúsztatta a három buborékon, elvesztette eszméletét.

Istenemre, hogy egy kis szutykos fiú állt ott, kérem, mondtam én már az egész mindenségnek, hogy nem hisznek nekem... nem vagyok én megbomolva, kérem, távol álljon tőlem az örület, nem úgy nevelt anyám... A sötétzöld egyenruhák arany csillogott, vállapok, kitűzők, medálok és néhány mandzsetta. Tikkadtan nézték, nem hittek neki, csak egy százados tudta, hogy igazat mond, mert ő is látta a fekete gyermeket, de ő meg nem szólhatott, néma volt. Cankot a hadbíróság negyven év kecskepásztorkodásra ítélte. Kecsepásztorkodásra, mert a háborúnak már két hónapja vége volt. De a kommunista vezetésnek példát kellett mutatnia. Aki Bulgáriát cserbenhagyja, ha nem is az életével, a szabadidejével fizet. Mert Bulgária kegyelmes.

Az állatokat mindig az autópályához közel terelte. Arról álmódott, hogy egyszer egy autó megáll, ő beszáll, jobb lábát kezével kell majd megemelnie és betennie az autóba, mert a lövés óta sánta, az autó egészen Rezovóig viszi, a faluig, ahol a gyerek vízbefulladt, volna, ugye, ha ő nem menti meg, mert ő még utolsó erejével kiemelte a fiút, ugye, a partra tolvá, aki azóta biztosan nagyra nőtt, és majd vendégül látja Cankot, mert azóta már híd köti össze a két partot, a fecske sírját és azt, ahonnan a fiú vízbe ugrott, és majd arról beszélgetnek, hogy a kecskék között is van egy annyira fekete, mint a fiú, és Canko majd elmeséli, hogyan mentették ki bajtársai a folyóból, amikor elfáradt az úszásban, hogyan vitte el a folyómosta cetlit anyja sírjához, hogy mennyire hiányzik neki Cvetelina, és hogy mennyire örül, hogy az országban megint béke van, a fiú pedig bemutatja majd a feleségének, és a kezébe adják majd a kisbabát, akit a tisztelére Cankonak kereszteltek, és akkor Canko majd elpityeredik egy kicsit és arra gondol, szép élete volt.

Nagy Kiril írásait legutóbb a BARÁTSÁG 2014/4. számában adtuk közre. A szerző jelenleg Berlinben él, alkot és dolgozik.

Totyorzék

Nő vagy és itt
totyorzékolsz szívem előtt, mellett,
mert mennél, ha szabad,
maradnál, ha lehellet
érinti a nyakad
a keserű számból,
ajak ide vagy odavagy.

Főtér

Úgy képzelem Berlint, mint Draganovot. Oda is szeretnék egyszer eljutni. Bár azt mondják, még Draganovnál is messzebb van. Pedig az messze van igazán. De Berlinnek is biztos van főtere, sőt, még talán városháza is. És biztosan van a berlinieknek bolgár hősi halottjuk. Mert kinek lenne szobra a téren különben? Itt, nálunk nem volt hősi halott, mert édesapám azt mondta, cimboráltunk a törökökkel, de szerintem csak nem halt meg senki. Bár Elka néni már nem él, de különben sincs főterünk. Bezzeg Draganovo és Berlin! Két csoda.

Se férj, se nő

Neonfényestül akarsz,
térdre esve, századod vagy
évezreded tökéletes példáját,
hotelszobáid kibérlőjét,
aki lefekvés előtt könyvet
olvas még reggel is,
sőt még olykor után is,
még ha utál is, téged,
de neked így is kellek,
én, aki a leírás szerint
jót tesz a szemnek,
akit ha választhatnál, sok
év után nem az erdőben
vagy tengernél szórnál szét,
inkább egy kutya lábához,
hogy az feltétlen reflexszel
kaparjon rá a betonra,
ahol én záróvá formálok
a szaggatott vonalakat,
amit senki nem hág át.
Te pedig az út túloldaláról
nézed majd a kocsisort,
a szobáid üresek lesznek,
a neon fölösleges már,
és akkor a térdeidre zuhansz,
én a harisnyádba nyomódom,
és ott maradok örökre...
a következő mosásig.

Berlini sokoros

Anyámat búcsúztattam, aztán a vonaton fáztam izzadva, és ahogy áthaladtunk a folyó fölött, eszembe jutott, hogy jövőhéten cigánynak állok, amihez a bundát egy másiktól lopom majd, olyantól, aki annyira lesz koszos, mint egy, a Spree partján álló fűzfa törzse, amit a héten vágta ki, mert útban volt a fontoskodó semminek, ami fülsüketítően eszi be magát mindenhova, de tényleg mindenhova, még annak az írónak is a szomszéd asztalához, akinek tegnap a kávéház üveg-dohányzójában megállt az idő, és hiába nyúlt olykor a sörért, hiába írt bal kézzel jobbkezes létére, hiába tikkelt jobb szemével a jobb arcgödre felé, nem gondolat volt, amit a papíron talált, azon a papíron, amit csak alig-alig láttam anyám válla fölött elnézve a minket a füsttől elválasztó üvegben tükröződő gyertya tűzében, és aminek lapjait egy fehér spirál fogta össze úgy tekeredve, mint ahogy olykor a metróvonalak zavarodnak majd meg a szemem láttára, amikor lejövök a bolgár hegyekből, merthogy én azért mégis csak cigánynak állok, de olyannak, akire azt mondják, *van kivétel*, és medvéket fogok ölni a rilai kolostor körül, hogy a kabátom mégse lopjam, sőt, még Mitkóét is én készítem majd, ő lesz a legjobb barátom, akit amikor leég a templom, elüldöz a falu, mert szegény fekete, akár a kormos ikonok, én pedig mit sem tehetek majd, minthogy az olvadt gyertyába térdelek, és a megpörkölt szenteket az ő nevének betűivel törölgetem tisztára, miközben pontosan tudom majd, nekem sincs már sokáig maradásom, mert ahogy anyukámat várta a pesti élete ma reggel a reptéren, úgy kell nekem is felbukkannom a földalól miután kibogoztam a térképet, hogy „fehér ember módjára” unjam meg a fehér életem, a tudattal, hogy én gyújtottam fel a templomot.